

Fuglevennen

Høst 2016

- Spover og bekkasiner
- Skatter i strandsonen
- Isfugl hekket i Sandvika
- Live-TV fra foringsplassen
- Nattravnen - tårnseilerens
kryptiske fetter

Skogens kamuflesjemester

Denne fuglen er det svært få som har sett, selv blant aktive fuglefolk. Nattravnen har nemlig en av naturens beste kamuflasjemønstre, som den stoler blindt på. Om dagen sitter den helt stille på en tørrgren eller på bakken, og det skal mye til for å oppdage den. Først når det blir mørkt begynner nattravnen å fly omkring på insektjakt. Da har du sjansen til å oppleve dens mystiske og fortrollende oppførsel i vårskogen.

Et godt år for fuglene

Foto: Roar Solheim.

Telefonen ringer. En bekymret mann er på tråden. «Jeg har en fuglekonge som fløy i vinduet. Det er liv i den. Hva gjør jeg?» «Legg den i en mørk eske en stund. Den trenger ro for å komme seg igjen. Løft den så forsiktig ut og se hva som skjer.» Slike spørsmål får vi som skriver Fuglevennen ofte via nettet eller over telefonen. Folk bryr seg om fuglene og vil hjelpe. Vi svarer etter beste evne, og er glade for alle som har omsorg for fuglene. I de fleste tilfeller med vinduskollisjoner trenger fuglene bare litt hvile og ro før de kvikner til.

Kontakten med leserne av Fuglevennen er viktig for oss som skal velge ut stoff og presentere nye Fuglevenner fra hele landet. Det har vært svært mange positive meldinger om fuglene i løpet av sommeren. Meisene i fuglekassene har hatt en mye bedre hekkesesong enn forrige sommer. Svarthvit fluesnapper har også hatt et godt hekkeår. Svært gledelig er rapportene om mye stør i kassene flere steder på Sør- og Vestlandet. Det virker som om bestanden er i ferd med å bygge seg opp etter noen år med tilbakegang. Grønnfink er også en fugleart som opptrer tallrikt på foringsplassene nå.

Riktignok har perleuglene og spurveuglene hatt en mager sesong. Samtidig tyder observasjoner på ettersommeren på at smånagerne øker i antall mange steder. Kanskje blir det snart et ugleår igjen? Håpet er der, for det har også vært bra med blåbær. Gode blåbærår gir positive ringvirkninger for mange fugler og pattedyr i barskogen, ikke minst skogshønsene. Mange har sett både orrhøner og røyer med ungekull i sommer. Dette kan gi økt aktivitet og liv på leikplassene til våren.

Når dette skrives er vi midt i september. Fortsatt er det låve- og taksvaler i lufta. Det er nok like før de drar sydover. Tårnseilerne forvant i slutten av august. De siste ukene har vi på Østlandet sett store flokker med traner trekke mot syd. Tranebestanden må være i vekst! Kortnebbgåstrekket er også i gang. Ringmerkingsstasjonene melder om mye heipiplerke og blåstrupe på trekket. Langs kysten har det også vært mange ungfugler av vadere i høst. Disse små fuglene har en lang reise foran seg, og vi ønsker dem god tur. Sommeren er over for denne gang.

Roar og Trond

Innhold

	Side
Skogens kamuflasjemester	2-3
Et godt år for fuglene	4
En halv million hagefugler!	5
Jeg lurer på...	6-7
Spovert og bekkasin	8-15
Når fryseboksen takker for seg	16
Fylte epler til fuglene	17
Isfugl hekket i Sandvika	18-19
Med slagkraftige leieboere	20-21
Skatter i strandsonen	22-25
Nattravnen	26-27
Live-TV fra foringsplassen	28
Taksvala blir Årets Fugl i 2017	29
Naturopplevelser	30-31
Fuglefotografene	34
Rens fuglekassene nå	35
NOFs aktivitetskalender	36-39

Fuglevennen

kommer ut med to nummer i året; ett om våren og ett om høsten.

Fuglevennen er en del av medlemskapet i Norsk Ornitologisk Forening (NOF).

Medlemskap kan tegnes via hjemmesiden www.fuglevennen.no eller www.birdlife.no eller ved å ringe 73 84 16 40.

Redaksjon:

- * Roar Solheim (ansvarlig redaktør)
Agder naturmuseum og botaniske hager
r-solhe3@online.no
- * Trond Vidar Vedum
Høgskolen i Hedmark, avd. for lærerutdanning
- * Magne Myklebust, NOF
- * Morten Ree, NOF
- * Otto Frengen, Trondheim

Bildebearbeiding, layout og uttegning:
Roar Solheim

Forside: Svarthalespove.

Bakside: Storspove.

Fotografier: Morten Kersbergen

Fuglevennen 2016 årg. 13 nr. 2
ISSN 1504-0623

Samarbeidspartnere

Agder naturmuseum og
botaniske hage

www.naturmuseum.no

Høgskolen i Hedmark

www.hihm.no

Nettverk for miljølære

www.miljolare.no

Fuglevennen på nett

På nettsiden Fuglevennen.no finner du tidligere utgaver av Fuglevennbladene. Der finner du masse nyttige tips, og kanskje svar på noen av spørsmålene dine.

En halv million hagefugler!

Fôringsseasonen er i gang for mange av dere fuglevenner, og etter hvert nærmer det seg også den store Hagefugltellingen. Dette skjer alltid siste helg i januar. Tellingene samkjøres med våre nordiske naboer. I år kan du hjelpe til slik at vi når målet med å telle minst en halv million hagefugler!

Vi oppfordrer alle lesere av Fuglevennen til å bli med å telle fuglene ved sin foringsplass denne helgen. I fjor fikk vi inn resultater fra 6 507 hager, og det ble registrert 337 388 fugler. I vinter blir det ekstra blest rundt fugleforing da vi allerede er i gang med å sende direkte-TV (Zoom.no) fra en svært aktiv foringsplass på Nesodden (se også side 28). Målet er å nå 10 000 registrerte hager og en halv million observerte fugler. Skal vi klare dette trenger vi din hjelp!

Arrangementet organiseres på internett. Gå inn på www.fuglevennen.no. Her blir det lagt ut informasjon i god tid før tellingen. De som ikke bruker internett kjenner sikkert noen som kan hjelpe til med å legge inn tallene fra årets telling. Som vanlig åpner vi for at folk kan gjennomføre sin telling også en uke før og en uke etter hvis de er bortreist eller på annet vis ikke kan delta den aktuelle helgen 28.-29. januar.

Den forrige Hagefugltellingen viste stor tilbakegang for meisene. I år har det vært en god bekkeseong, og vi håper på en økning av granmeis (under) og de øvrige meisene under vinterens telling.

Foto: Rør Solheim

Dreper kvinender andre hunners unger?

Foto: Ronr Solheim.

Storlom kan drepe ungene til kvinender som hekker i samme vann som lomen. På bildet over er det en smålom som aggressivt jager en kvinand hunn vekk fra hekketjernet. At kvinender dreper hverandres unger, er imidlertid et ukjent fenomen.

Sønnen min og jeg var ved Børsesjø i Skien i begynnelsen av juni, og vi observerte da en kvinandhunn som systematisk fulgte etter og druknet minst 4 unger fra en annen kvinandfamilie. Denne hunnen hadde mange unger selv, men de var større enn ungene til "offeret". Jeg har ikke hørt om dette hos ender før. Hos pattedyr er jo slike ungedrap kjent som en måte å få et hunddyr i ny østrus igjen, men dette er jo overhodet ikke tilfelle her. Derfor lurte jeg på om det er kjent om andre har observert slik oppførsel hos kvinender eller andre fugler?

Eigil Movik, Skien

Dette var et svært spesielt tilfelle, og er nok ikke vanlig blant ender. Fugler kan være veldig aggressive mot artsfrender dersom de må konkurrere om begrensede matressurser. At de forsøker å redusere konkurransen ved å drepe andre artsfrenders unger, er nok likevel svært uvanlig. Det er imidlertid den eneste logiske forklaringen en kan tenke seg til denne spesielle og noe sjokkerende oppførselen.

Hvem bygde dette reiret?

Foto: Inger-Lise Østmo.

I mai i år fant jeg et lite reir som overraskende var plassert over strømuttaket på en utendørs bod i Skipvet. Reiret var bygget nokså nylig da jeg fant det, men hvem var byggmesteren? Fugler som jeg har observert her er trekryper, gjerde-

smett, alle meiser og andre som bruker våre forskjellige fuglekasser.

Inger-Lise Østmo

Dette må være et gjerdesmettreir. Det er overbygget som en rund keule. En morsom, men litt uvanlig plassering!

Hvis du lurer på noe om fuglekasser, fugleforing eller om fuglenes liv, så kan du ta kontakt med Fuglevennen. Vi i redaksjonen forsøker å gi svar og råd. Du kan også gå inn på *Spør en ornitolog* på våre hjemmesider www.fuglevennen.no.

Når et spørsmål og svar fra nettsidene kan være av interesse for Fuglevennens lesere, kan det bli gjengitt her i bladet.

Ringduer og mislykket hekking

Foto: Roar Solheim.

Dette ringdueegget bærer tydelig preg av at det er spist, og ikke klekt. Et egg som klekkes resulterer som regel i to halve eggeskall uten innklemte deler som på dette egget.

I fjor vår hadde jeg gleden av å betrakte et ringduepar som bygde rede i en liten furu rett ved huset. Etter kort tid var det to egg i redet. Etter en kort reise var jeg tilbake og spent på utviklingen, men dua og eggene var borte. Ikke et skall, bare et par dun lå under furua. Naboen hadde hørt skjærebråk. Har skjærene jagd dua og stjålet eggene? Kan skjærer drepe en ringdue? vil det i tilfelle være rester av fuglen etter måltidet?

Det sørgelige var et maken satt på taket og lokket i flere dager. Tyder det på at den andre dua var død, eller kan det tenkes at den var jaget vekk av skjærene? Nå er det atter to duer i min lille skogteig. Kan det tenkes at det er samme par? Furua er dessverre tynnet, og redet er borte. Men en due satt der og så ut til å vurdere om det var en egnet reirplass. Det er vel ingen måte å beskytte duene mot skjærene, som det er mange av, og de smarte fuglene har bygget et rede høyt opp i en furu, hvor det ikke er mulig å komme til. Naturen går sin gang.

Lillian Gustafson

Kråkefuglene spiser gjerne egg fra andre fugler om de kan finne redene, så det er slett ikke umulig at skjærene spiste eggene. Når en hekking mislykkes, hender det at hunnfuglen flytter og leter etter en hann med et annet territorium. Hannen blir gjerne værende og forsvaret territoriet sitt, og forsøker å lokke til seg en ny hann. Dette er gjengs for mange fuglearter som er territorieholdere.

Tidlig hekkestart hos spettmeis

Foto: Roar Solheim.

Spettmeis flyr som regel ut fra kassa hvis du åpner lokket for å sjekke innholdet. Eggene ligger mellom små furubarkflak.

Hei,

Om kvelden den 24. februar i år skulle jeg rense en fuglekasse på hytta ved Torvefjorden i Søgne. Vi tok kassa ned fra treet for å rengjøre den før hekkesesongen. Etter at vi hadde fått kassa ned fra treet oppdaget vi i siste liten at det lå en spettmeis på egg i kassa. Vi klatret opp igjen i treet og hang den tilbake så forsiktig vi kunne. Hunnen fløy ikke ut. Jeg håpet at vi ikke hadde ødelagt for spettmeisfamilien. Det viste seg at alt gikk bra, og et par uker senere kunne vi se spettmeishannen som fløy fram og tilbake til kassa med mat til ungene. Dette må vel være uvanlig tidlig hekking for spettmeis?

Med vennlig hilsen

Åse Slettebøe

Dette er det tidligste jeg har hørt om av spettmeishekking! Spettmeisene som hekker rundt Agder naturmuseum i Kristiansand kan starte egglegging ca 1 uke før kjøttmeisene, som kan begynne omkring 25. april, så dette er nok en svært tidlig hekkestart. At hunnen ikke fløy ut var helt utrolig, og veldig bra. Det er nok årsaken til at det gikk godt med hekkingen, til tross for at kassa ble tatt ned fra treet.

Håndtamme grønnsisiker på forplassen

Foto: Rigmor Titt.

år og er fra huset vårt på Høgestølen i Ølve i Kvinnherad. Sisikene er ikke tamme - men de er ekstremt uredde! Det var en stor opplevelse, ja en av mine største fugleopplevelser noensinne å ha dem på hånden!

Mvh

Rigmor Titt, Bergen

Grønnsisik er nok ikke den første arten du får håndtam ved en forplass, så dette er både uvanlige og morsomme bilder. Lykke til videre med sisikene!

Hei og takk for interessant medlemsblad som jeg nå har mottatt for første gang! Jeg sender noen bilder av grønnsisikene som spiser av hånden min. Bildene ble tatt i mars i

Spover og bekkasiner

Foto: Morten Kærshøj.

En flokk lappsperver under høsttrekk langs kysten. To av fuglene er voksne med rødlig underside. De andre er årets ungfugler. Lappspervene har ikke noe lyst bånd over vingen, slik svarthalespervene har.

Foto: Rolf Solheim.

Om våren kan du ofte se små flokker av storsperver som beiter på åker og eng. Det lange, nedoverbuede nebbet er karakteristisk. Hodet mangler mørke felter slik småspervene har. Når de letter, gir de ofte fra seg lett gjenkjennelige fløyetoner og triller.

Foto: Rolf Solheim.

I de to foregående utgavene av Fuglevennen ble små og mellomstore vadefugler presentert. Her kommer en oversikt over artene i de to siste gruppene; *sperver* og *bekkasiner*. Disse to gruppene er svært forskjellige, men hver for seg er de så karakteristiske at det er naturlig å se på dem adskilt fra de tidligere vadefuglpresentasjonene.

I Norge finnes det fire arter i hver av disse gruppene. Det er fire som bærer navnet *-spove*. I bekkasin-gruppen er det også fire arter, men bare tre av dem har *-bekkasin* i navnet. Den fjerde av dem, *rugde*, er den største arten i gruppen. Selv om den skiller seg noe fra bekkasinene, er det fornuftig å betrakte den som en bekkasin når du skal lære deg gruppens kjennetegn.

Småspova har tydelig et kortere nebb i forhold til hodet enn det storspova har. Disse forskjellene i størrelse kan en lett se på spover i flukt. Om høsten er skillet ikke så tydelig, fordi *unge storspover ennå ikke har fullt utvokst nebb lengde*. Da er det helt avgjørende at du får sett hodefarge og tegninger godt dersom du skal bestemme arten sikkert.

Storspove og småspove finnes over det meste av landet, men mens storspova har hovedutbredelse i lavlandet (Østlandet og kysten fra Rogaland og nordover), finner du ofte småspova på myrer opp mot fjellet. Størstedelen av norske småspover hekker fra midt-Norge og nordover, hvor du også finner dem helt ut mot kystens enger og våtmarker.

Storspova er den største vadefuglen i Norge, og den kan veie opp mot 900 gram. Småspovene er bare litt over halvparten så tunge. Likevel er det lett å forveksle de to artene hvis du ikke ser hodet godt. Småspova har et mørkt felt på toppen av hodet, med en lys stripe i midten. I tillegg har den en mørk stripe fra nebbrota og gjennom øyet. Farger og mønster på resten av kroppen er ellers like på de to spoveartene.

Foto: Morten Kersbergen.

Et svært uvanlig bilde, hvor en svarthalespove forsøker å lande på ryggen av en lappspove! Begge fuglene er ungfugler. Fuglen til venstre er en ung polarsnipe. Bildet viser blant annet forskjellen på de to spoveartenes stjert. Den er sort hos svarthalespove, og hvit med mange mørke tverrbånd hos lappspove. Begge spoveartene har tilnærmet rett nebb.

Gammel lappspove hann på hekkeplass. Undersiden er ensfarget rødlig uten flekker og tverrbånd som svarthalespovene har.

Foto: Roar Solheim.

Foto: Morten Kersbergen.

Voksen lappspove i flukt. Fuglen mangler lyst vingebånd, og har tverrstripet stjert.

Svarthalespove er en fåtallig hekkefugl i Norge, klassifisert som sterkt truet. Den hekker bare på Jæren i Rogaland, og noen få steder i Nordland og Troms. Lappspove hekker mange steder i Finnmark, men den er også funnet hekkende i nord-Hedmark. Under trekket er det derfor langt flere lappspover enn svarthalespover å se. De aller fleste blir sett langs kysten.

Unge lappspover har kroppsfarge som lett kan forveksles med fargene til storspove og småspove. Til forskjell fra disse har de *et svakt oppoverbøyet nebb*. Hunner har lengre nebb enn hanner, og forskjellen gjør det mulig å skille mellom kjønnene når en ser dem godt.

Ettårig lappspove hunn på hekkeplass. Nebbet er tydelig lengre enn hos hannen til venstre. Først som toåring blir lappspovene skikkelig røde.

Foto: Roar Solheim.

Ved første øyekast kan det være vanskelig å se forskjell på voksen svarthalespove og voksen lappspove. Hvis du ikke ser den sorte stjerten på svarthalespova, er fargen på buksiden gode kjennetegn. Mens lappspova er rød under hele buken, er svarthalespova bare rød til og med den fremre delen av brystet. Buken foran og mellom beina er hvit. I tillegg har svarthalespova tydelige mørke flekker og bånd på framre del av brystet. Lenger ned på buken er flekkene mer spredt, og for det meste konsentrert til kroppssidene.

Foto: Morten Kersbergen.

I flukt har den unge lappspova under stor likhet med både storspove og småspove. I farten er det lett å feilbestemme arten, men rett nebb og tverrstripet stjert gir riktig art.

Voksen svarthalespove i flukt. Her er det lett å se grunnlaget for artsnavnet - svart stjern. Selv fra undersiden av vingene er det lett å se det hvite vingebåndet som krysser alle vingefjærene.

Foto: Morten Kersbergen.

Foto: Rolf Solheim.

Voksen lappspove ved siden av en tjeld. Lappspova er tydelig mindre enn tjelden (bildet til venstre). Men ved siden av den lille myrsnipa framstår lappspova som en veldig stor vadefugl (bildet til høyre).

Foto: Morten Kersbergen.

Foto: Morten Kersbergen.

Enkeltbekkasin

Foto: Morten Kersbergen.

Foto: Roar Solheim.

Bekkasinene er mellomstore vade-fugler med rund, kompakt kropp, langt nebb, spraglete kamuflasjefarger og store øyne som sitter langt bak og høyt på hodet. De kan være vanskelige å skille fra hverandre. Enkeltbekkasinen er den vanligste og mest tallrike arten. Du kan ofte skremme opp bekkasiner på kort

hold, fordi de trykker og stoler på kamuflasjen. Hvis bekkasinen flyr opp og skjener avsted i siksakflukt mens den gir fra seg noen knirkende “eek-eek” lyder, har du skremt opp en enkeltbekkasin. Dobbeltbekkasinen flyr opp i en rett linje, og lander som regel etter en kort flukt.

Enkeltbekkasinen har et fluktspill hvor den stuper ned gjennom lufta. Da vibrerer de ytterste stjertfjærene og frambringer en mekrende eller humrende lyd. Derfor har fuglen fått mange lokalnavn, som “mekregauk” og “himmelgeit”. Etter et stup vinner fuglen på ny høyde. Derfor går flukten i buer opp og ned. På bakken lager enkeltbekkasinen en annen veldig særegen lyd, som kan beskrives som “tsjikka-tsjikka-tsjikka”. Enkeltbekkasinen hekker over det meste av landet, fra strandenger til skogsmyrer og våtmarker i fjellet.

Under trekket kan du se mange enkeltbekkasiner som beiter sammen i våtmarker, men vanligvis ser du dem enkeltvis.

Foto: Roar Solheim.

Enkeltbekkasinen stikker det lange nebbet ned i et bekkesig og føler seg fram til en stor meitemark som den trekker opp. Så “slurper” den i seg marken som om den skulle være spaghetti! Også dobbeltbekkasinen beiter på områder med mye meitemark.

Foto: Roar Solheim.

Foto: Roar Solheim.

Dobbeltbekkasinene samles i mai-juni på egne spillplasser, hvor hannene oppfører et nattlig spill. Da “blåser” de seg opp og lager boblende, klokkelignende lyder. Spillplassene finnes på rike myrer i høyereliggende, fjellnære områder. Gamle setervoller er ofte bra steder å se etter dobbeltbekkasin, for her

finner fuglene mye meitemark. Det beste kjennetegnet for å skille dobbeltbekkasin fra enkeltbekkasin, er de to hvite linjene på vingen som dannes av dekkfjærens tupper (linjene på bildet under til høyre). Dobbeltbekkasinens hovedforekomster er fra Østlandet gjennom Trøndelag til og med Nordland.

Fotografert s. 13: Roar Solheim.

Foto: Morten Kersbergen.

Kvartbekkasinen (bildet over) er den minste av bekkasinene. Det er også den arten du sjeldnest kommer over. Den opptrer alltid enkeltvis, og lik de andre bekkasinene stoler den på kamuflasjefargen og trykker hardt. Den har fire markante, gulhvite linjer som strekker seg langs hele ryggen. Disse er kraftigere og mer tydelige enn de gule rygglinjene

hos de andre bekkasinene. Nebbet er også tydelig kortere enn hos enkeltbekkasin og dobbeltbekkasin.

I Norge er kvartbekkasinen overveiende funnet hekkende i Finnmark fylke, men noen få reirfunn er også gjort nord i Hedmark. Derfor er det sannsynlig at noen få par også hekker fast i denne delen av landet.

Både kvartbekkasin (over) og enkeltbekkasin (under) kan forsøke seg på å overvintre i Norge. Derfor kan enkelte fugler ses når det er snø på bakken. Det samme gjør rugda (neste side). Dobbeltbekkasinen prøver derimot aldri å overvintre i Norge. Den flyr til i sentral-Afrika om høsten.

Studier med lysloggere har avslørt at dobbeltbekkasiner fra Sverige gjør unna denne trekkstrekningen på mellom 4300 og 6800 km i ett strekk! Selv om det finnes gunstige næringsområder langs ruta, stopper ikke fuglene for å raste, men flyr sammenhengende i 2-4 døgn. Det er en nesten ufattelig prestasjon for en trostestor vadefugl!

Foto: Morten Kersbergen.

Enkeltbekkasin på næringsøk på en barsmeltet flekk tidlig på våren. De lyse flekkene på vingens dekkfjer er skilt av en tynn, sort strek. Det viser at fuglen er en ungfugl. Hos voksne er streken mye bredere.

Foto: Morten Kersbergen

Mange rugder forsøker å overvintre langs kysten av Agder og Rogaland. Hvis det kommer snø og kulde, dør mange av dem. I slike vintre finner folk gjerne forkomne rugder. Også rugder som ankommer tidlig på vårtrekk, kan rammes hardt av snøfall og kulde.

Foto: Jan Erik Heggelund

Over: rugde under vårens fluktspill.

Rugda er den største av “bekkasin”-fuglene. Den hekker i fuktige deler av skog. Om våren og sommeren flyr hannen over skogen og framfører sitt fluktspill, hvor den lager

en serie knorte-lyder etterfulgt av en pistrende lyd. Rugda trykker hardt når den ruger (under), og stoler helt på kamuflasjefargene. Også ungene har perfekte kamuflasjefarger.

Foto: Roar Solheim

Foto: Roar Solheim

Når fryseboksen takker for seg

En fryseboks varer ikke evig, og de fleste som har levd en stund har nok opplevd å måtte kjøre mer enn en av dem til søppelfyllinga. Som regel er det ikke stort å gjøre med gamle, utrangerte frysebokser, men en av Fuglevennens lesere fikk en god ide som kan være verdt å merke seg. Med noen enkle grep kan kurvene i en fryseboks vise seg svært nyttige for den som liker å fore småfuglene. Her er oppskriften:

Foto: Roar Solheim.

Foto: Roar Solheim.

De fleste søppelplasser bugner av gamle hvitevarer. Selv en sterkt utrangert fryseboks lik den til venstre, har som regel noen kurver som kan bli et forbur som froautomater kan henge i.

Foto: Roar Solheim.

Fryseskapet mitt sa takk for seg, så jeg fant ut at kurvene kanskje kunne brukes til noe nyttig. På en enkel måte ble skuffene til et fint bur for mat til småfuglene! Sist vinter var det et yrende liv - ut og inn av buret og på solsikkemateren - av kjøttmeis, blåmeis og i hvert fall en spettmeis, samt gråspurv og pilfink som det er flest av for tiden. Skjærene får jo tak i solsikkene på bakken. Tidligere har det vært en del grønnfink og gulspurv, til og med dompap en sjelden gang på fuglebrettet. Nå er det sjelden jeg ser andre enn de nevnte fuglene i det "tuja-hjørnet" hvor jeg har hengt opp buret. Takk for fint fugleblad.

Hilsen Eva Davidsen,
Nøtterøy

Slik ser Eva Danielsens enkle men effektive forbur ut. Her slipper bare småfuglene inn, mens skjærer og kråker må nøye seg med rester som faller ned på bakken. De to kurvene hengsles lett sammen med ståltråd.

Fotografier: Eva Davidsen.

Slik lager du fyllte epler til fuglene

Bente Wallander er en ivrig fugleforer, og hun har funnet fram til en måte å gjøre epler enda mer attraktive som fuglefor. Her er hennes beskrivelse av hva du kan gjøre.

Jeg starter med litt smeltet matfett. Jeg har endt opp med å bruke en blanding av Flott og Delfia, (ca 250 g), pluss et assortert utvalg korn og frø. Jeg bruker avskallede solsikkekjerner, havregryn, hel hvete, litt villfuglblanding og kokosmasse. Dette blander jeg til det blir en svært tykk grøt som settes til avkjøling.

Med en utstikker lager jeg hull i eplene. Jeg bruker enten epler som har blitt til overs fra hagen, men man får også kjøpt poser med rimelige epler utover høsten. Jeg pleier å lageullet ganske vidt i den ene enden for å få plass til mest mulig mat. Før maten has i trer jeg en byssing gjennomullet og knytter, slik at jeg får et oppheng. Deretter setter jeg eplene med det minsteullet ned.

Det ser ganske trivelig ut når treet i en ellers vinterlig hage er fylt med røde epler. Blåmeisen ser ut til å like de fyllte eplene svært godt. Både fett og frukt spises.

Kornblandingen må has i mens den ennå er myk og formbar. Fyll ved hjelp av to teskjeer. Masse som har blitt til overs formes slik at de passer i andre former. De kan formes som små plater, kuler etc. Massen kan også has i pappkrus, slik at troster og andre litt større fugler kan få noe å spise av.

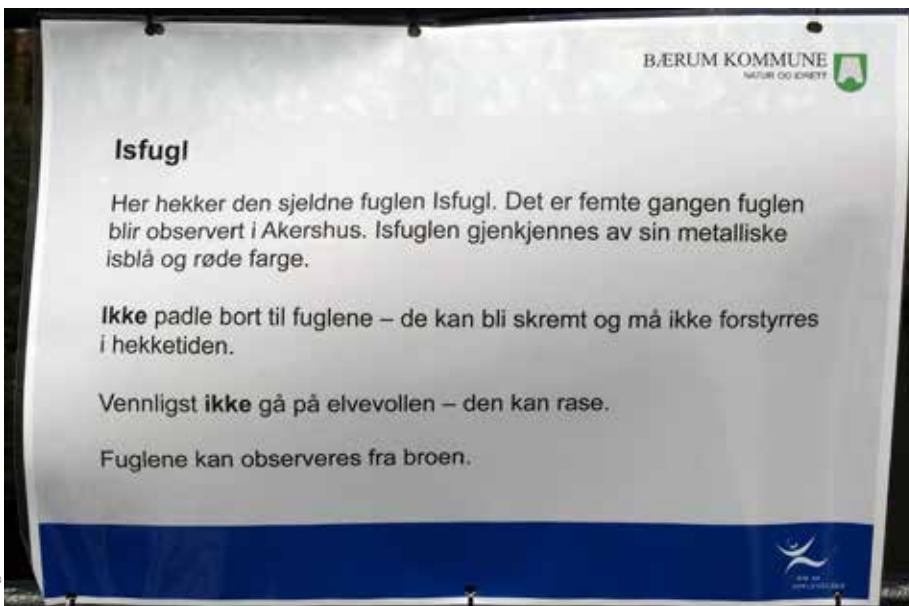
Her er noe av det som du kan blande i matfettet for å få en ettertraktet "eplebolle".

Isfugl hekket i Sandvika

Informasjonen på gangbrua hindret at fuglene ble forstyrret, slik at alle fikk se dem.

Fotografier s. 18-19: Roar Solheim.

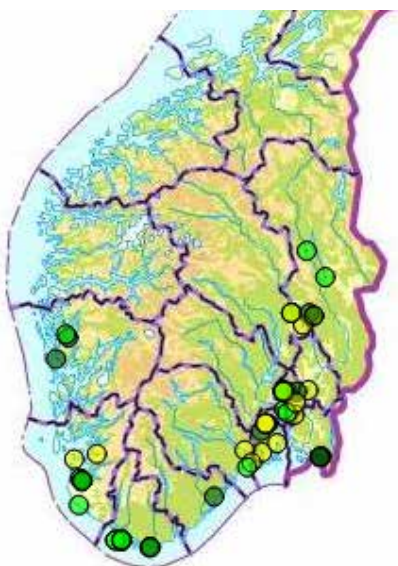
Vinteren 2015-16 ble isfugl sett regelmessig på Fornebo-landet. I slutten av april var det klart at et isfuglpar hadde sett seg ut Sandvikselva som hekkested. Da de valgte å grave reirhull i elvebanken bare noen titalls meter fra en gangbru, valgte man i kommunen å sette opp skilt om isfuglenes tilstedeværelse. Dette for å hindre at folk gikk for nær selve reiret. Fra gangbrua kunne fuglene betraktes når de fløy til og fra reiret. Et stort antall fuglekikkere og fotografer benyttet denne muligheten til å nyte synet av de fargesterke fuglene.

Til tross for at isfuglen har sterke farger, var det ikke alltid like lett å oppdage den blant greiner og blader. Under en isfugl i hånd på en fuglestasjon. Bildet viser hvor liten en isfugl er.

Kartet under fra Artsdatabanken viser hvor isfugl er rapportert sett fra januar og fram til midten av september 2016.

I mai var det til tider trengsel om plassen på gangbrua blant skuelystne fuglekikkere.

Med slagkraftige leieboere

Foto: Roar Solheim.

Gunnar Nyhus er i fuglemiljøet kjent for sitt arbeid med å hjelpe slaguglene med hekkeplass. Han har vokst opp på Gjøvik, men har i over 20 år hatt arbeidsplassen sin som naturfaglærer ved Høgskolen i Hedmark.

-Hvor fikk du fugleinteressen din fra?

Det var nok fuglelivet på fuglebrettet i hagen på Gjøvik som tente interessen. Sammen med en venn snekret vi fuglekasser i sløydtimen på skolen. På hytta vår i Valdres opplevde jeg lavskrika som fasinerte meg. *Rauskjør*, som faren min kalte den. Det er en fugl som jeg fortsatt har et spesielt forhold til.

Gunnar er utdannet botaniker med hovedoppgave på en bregne som heter svartburkne.

-Alle som kjenner deg forbinder deg med ugler?

I voksen alder tok jeg opp igjen erfaringene med fuglekasser. Jeg ville

forsøke å få arter i kassene som jeg ikke hadde som gutt. Da jeg flyttet til Elverum hadde jeg med meg to slaguglekasser på flyttelasset. Jeg hadde lest om slagugla og ville forsøke å få den til å hekke i kassene mine. I boka «Fugler og fuglekasser» av Bjørn Bjørnsrud hadde jeg sett tegning av slaguglekasse. Men Bjørnsrud advarte om at det kunne være farlig å sette opp kasser fordi slagugla kunne angripe.

-Hvorfor ble du så interessert i akkurat denne ugla?

Slagugla har en aura av mystikk rundt seg. Det er en sjelden fugl, og det er en fugl folk forbinder med villmark. Jeg har noen gamle bilder av slagugle som angriper. Det at den var aggressiv gjorde det også spennende.

Det er mangel på naturlige hekkeplasser, mye på grunn av moderne skogsdrift. Slaguglenes naturlige hekkeplasser er i store, hule tre-stammer. Derfor tar de lett i bruk

kasser som vi setter opp. Vi bøter på skader som er påført naturen. Det blir som å kalke et vassdrag.

-Hvor mange kasser har du satt opp?

Det nærmer seg 400 kasser. De store kubbekassene veier nok over 20 kilo, så det er mye jobb å bære dem inn i skogen og å få hengt dem opp i trærne.

-Hva er det som ligger bak den store interessen?

Det er spennende og inspirerende å se at bestanden øker. Rundt ca. år 2000 var det bare ett kjent par i Hedmark. Siste smågnagerår i 2014 var 14 kasser i bruk på norsk side av grensa. Ca. 100 av kassene mine står i Sverige, og jeg samarbeider med et svensk miljø som kontrollerer kasser for meg.

-Hvordan rekker du å kontrollere alle kassene på norsk side, og hvordan gjør du det?

Det er mange som hjelper meg med kassesjekkingen. Blant annet har jeg et opplegg sammen med studentene ved Høgskolen i Hedmark. Kontrollene skjer ved at studentene får oppgitt GPS-posisjonene og leter seg fram til kassene. Kassene kontrolleres ved hjelp av en teleskopstang med kamera på. Ved hjelp av selvutløser sikrer vi oss bilder. Det er utrolig spennende å kontrollere kameraet og kanskje se et stort uglehode som dekker hele bildet. Det var Roar Solheim (red. Fuglevennen) som satte opp de første slaguglekassene, og han legger også ned et stort arbeid i kontroll av kasser.

Slagugla er en ekte barskogsugle. I Norge er Hedmark viktigste hekkeområde, og hittil er den bare funnet øst for Glomma.

For meg handler kontrollrundene til uglekassene om mer enn ugler. De hjelper meg til å komme meg ut og drive aktivt friluftsliv. Det er gjennom årene blitt utrolig mange flotte stemningsfulle kveldstunder ved bålet. Det er en sterk opplevelse å høre slaguglas bassrøst fra en mørk skogssilhuett.

-Hvis noen av Fuglevennens lesere har lyst til å sette opp kasser, hvordan bør de da gå fram?

De må først tenke gjennom om hvor muligheten er tilstede for at slagugla kan hekke. Utenfor Hedmark har slagugla hekket både Lierne i Trøndelag og i skogsområdene mot svenskegrensa i Rana. Mulighetene er avgjort til stede for slaguglehekkning i grenseområdene sør for Hedmark, i Akershus og Østfold. Jeg vil gjerne vite hvor folk setter opp kasser, og om de får tilslag i kassene sine. Slik kan vi følge med på bestandsutviklingen.

Du vil aldri glemme første gang du får ei slagugle i ei kasse. Det er et skikkelig adrenalinkikk, avslutter Gunnar og ønsker lykke til med slagugleprosjekt.

Det er en stor opplevelse å oppdage at slagugla har tatt bolig i en av uglekassene! Som regel trykker slaguglehunnen i kassa når hun har egg eller små unger. Når ungene blir så store at slaguglemor kan sitte utenfor reirkassa, er det viktig å være forsiktig. Slagugla forsvarer ungene sine iberdig, og bruker klørne på enhver som nærmer seg reir eller unger (bildet under). Da er det påkrevd med tykk skinnjakke, tykk lue (helst av skinn den også), og slalombriller når kassene skal kontrolleres.

Fotografert: Roar Solheim.

Skatter i strandsonen

En håndfull mytefjær plukket opp langs sandstranda på Lista den 30. juli 2016.

Fjærene spredt ut på den grå flyvesanden.

Fotografier s. 22-24: Roar Solheim.

Norge er begunstiget med en lang kyst som spenner over mange naturtyper og stor variasjon. Som regel vil du alltid finne fugler å studere langs kysten hele året, men av og til kan det være langt mellom fugleopplevelsene. Da kan du forsøke å rette blikket mot vannkanten og gå på skattejakt! De fleste steder vil du raskt finne fjær etter fuglens fjærskifte. Ofte finner du også rester av døde fugler som har skyllet i land. Da er det lettere å artsbestemme fjærene du finner. Det er nemlig ikke alltid lett å finne fram til hvilken fugl som har mistet en enkelt fjær. Her er litt veiledning om hvordan du bør behandle slike fjær, og hvordan du kan forsøke å finne fram til den fuglearten som har mistet fjæra.

Fjær som skylles i land langs kysten, kan fort slites ned av bølger og sand. Da blir de flisete. Ligger de i mudder og søle, blir de også skitne. Fjær som ser møkkete eller slitte ut, kan du vaske i varmt vann med oppvaskmiddel. Fukt fjæra, hell på såpe og dra fjæra mellom fingrene i retning utover fra tuppen av fjærskaftet. Etter såpevasken skylles fjæra i varmt vann til all såpe er skyllet vekk. Det er viktig at såperester ikke er igjen i fjæra, da vil den se fettete og klissete ut selv etter tørking.

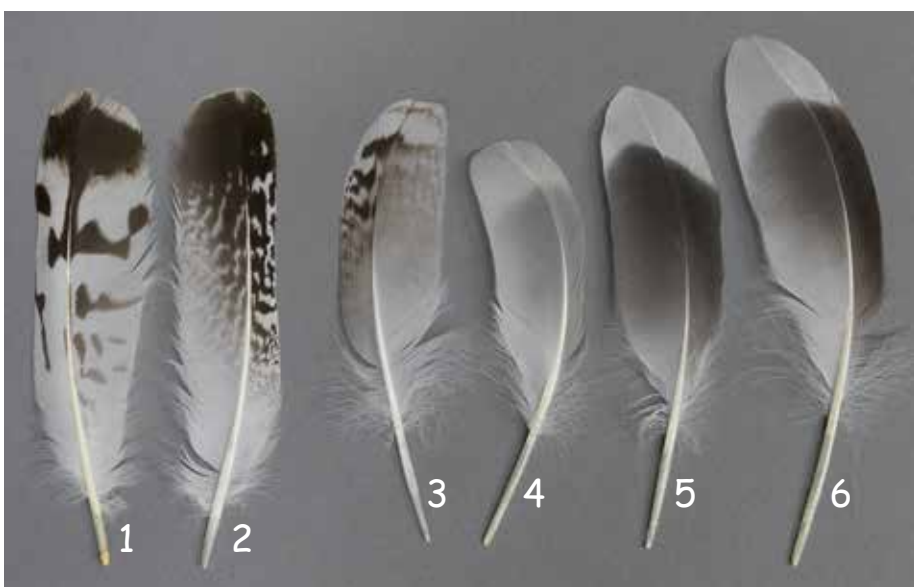
Når fjæra er skyllet godt, kan du tvinne den mellom hendene slik at vann ristes eller slenges vekk. Legg den deretter mellom ark av tørkepapir, slik at mer vann trekkes ut. Til slutt kan du bruke en hårføner og blåse utover langs fjæra til den er helt tørr. Hvis den er skikkelig ren og ikke for slitt, vil den etter hvert få tilbake sin opprinnelige form. Dunfjær som vaskes, vil "fluffe" og se riktig fine ut etter en slik behandling når det ikke er såperester tilbake. Også fjær med oljeskader kan vaskes rene med oppvasksåpe. Er de riktig tilgriset, kan bensin fjerne det viktigste, før såpevask og skylning.

Fjær som ikke er for slitt, har fremdeles hefteevnen intakt. Da kan du gjenskape den opprinnelige formen. Dra fjærfanet forsiktig mellom fingrene. Dette er samme behandling som når en fugl steller fjærene ved å dra dem gjennom nebbet. Legg fjærstrålene inntil hverandre og dra dem mellom fingrene. Da vil de hekte seg sammen etter samme prinsipp som borrelås. Hvis fjærstrålene ligger i kryss over hverandre, kan du føre en nål mellom fjærstrålene,

fra fjærskaftet og utover, for å skille strålene fra hverandre og rette dem ut. Legger du dem deretter inntil hverandre og drar fingrene over, kan du feste strålene sammen igjen slik at fjærfanet blir jevnt og sammenhengende.

Måkefjær i mange varianter

Langs kysten er det gjerne måkefjær du finner flest av, men det er slett ikke alltid enkelt å finne fram til hvilken fugleart en fjær stammer fra. Noen lar det seg ikke gjøre å bestemme til art, med mindre du finner et kadaver av hele fuglen.

På bildene til venstre ligger et utvalg måkefjær, og på neste side er det fluktbilder av måkene som fjærene stammer fra. Som regel er det gode fotografier du må ty til i forsøk på å gjenkjenne et fjærmønster. Bare unntaksvis vil du kjenne igjen fjær ut i fra tegninger av fugler i en håndbok.

1 og 2: stjertfjær av ung gråmåke. Lar seg vanskelig skille fra stjertfjær av ung sildemåke og svartbak. 3 og 4: armsvingfjær av ung (3) og voksen (4) gråmåke. 5 og 6: armsvingfjær av voksne individer av sildemåke (5) og svartbak (6). Bare størrelsen skiller dem. Stjertfjær av de voksne måkene er helt hvite, og kan ikke skilles.

Nedre bilde viser håndsvingfjær av 7: ung gråmåke, 8 og 9: voksen gråmåke, 10 og 11: voksen sildemåke, 12 og 13: voksen svartbak.

Arm- og håndsvingfjær fra ender. De hvite fjærene stemmer godt overens med det hvite vingefeltet hos siland (til høyre), den eneste andearten med slike vingespeil som lå i sjøen da fjærene ble funnet.

Foto: Roar Solheim.

Sammenlign håndsvingfjærene på forrige side med mønstrene i ytre del av vingen på disse måkebildene. Til høyre: voksen svartbak. Under fra venstre: voksen sildemåke, voksen gråmåke og halv voksen gråmåke. Måkene bruker flere år på å få voksen drakt, og både farge og fjærmønster skifter gjennom flere stadier før fuglene er ferdig utfarget.

Foto: Roar Solheim.

Foto: Morten Kersbergen.

Foto: Roar Solheim.

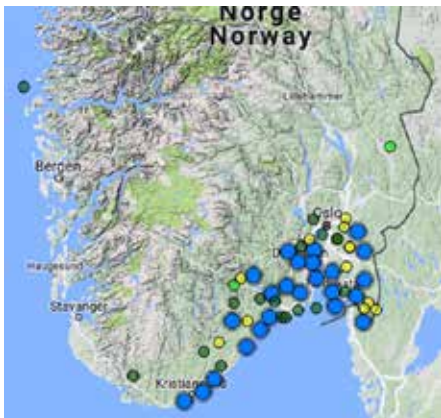
Foto: Roar Solheim.

Nattravnen - tårnseilerens kryptiske fetter

Fotografier s 26: Roar Solheim.

Tårnseileren ses lett på insektjakt.

Nattravnen er en mystisk, for ikke å si mytisk, fugl. Den har et kamouflasjemønster som gjør den nesten umulig å oppdage når den sitter på bakken eller på en tørr furugren. Dens nærmeste slektning i Norge er tårnseileren. Begge disse fugleartene har et stort og bredt gap, og snapper insekter i lufta mens de flyr fram og tilbake. Men mens tårnseileren er dagaktiv, starter nattravnen sin insektjakt først etter mørkets frembrudd.

Nattravnen har sin hovedutbredelse på den sørøstlige delen av Sør-Norge, fra Østfold rundt Oslofjorden og til Kristiansand. I kystnære strøk med bergknauser og tørr furuskog kan den være riktig tallrik på sine steder.

Nattravnen er en tropisk fugl som trekker til nord-Europa for å hekke, og den ankommer Norge i

midten av mai. Fra slutten av mai kan du oppleve dens forunderlige spill. Da “synger” nattravnen med en vedvarende, surrende lyd, ofte sammenlignet med lyden fra en gammel spinnerokk. Lyden kan kanskje ligne litt på sangen til en gresshoppesanger, men den er mer tørr og ikke så klangfull.

Foto: Roar Solheim.

Foto: Gunnar Gundersen.

Slutten av mai og begynnelsen av juni er nok den beste tiden for å lytte og se etter nattravn. Senere i juni kan det være uutholdelige mengder med knott i lufta, og svært krevende å stå stille for å lytte. Som regel begynner nattravnen ikke å synge før etter kl 23 på kvelden, så nattravnopplevelser krever natteliv!

Nattravnhannen synger sin surrende sang mens den sitter i et tre, på bakken, eller også mens den flyr. I lufta utfører den et særegent fluktspill ved å klaske vingene sammen. Det høres ut som om noen klapper kraftig i hendene. Under spillet spiler den ut stjerten og vrir den fra side til side. Dette gjør den sannsynligvis for å vise fram de hvite flekkene på de ytre stjertfjærene. Det

er nemlig bare hannfuglen som har slike hvite felter på stjert og vinger. Hunnen og ungene er nesten umulige å oppdage når de ligger på redet mellom tørre kvister, barnåler og lyng. Nattravnen trykker som regel hardt, slik at du nesten må trække på den før den flyr opp. Hvis du på dagtid besøker stedet du hører spillet, kan du være heldig å oppdage fuglen mens den sitter stille.

Foto: Roar Solheim.

Foto: Roar Solheim.

Foto: Roar Solheim.

Live-TV fra foringsplassen

Foto: Jan Erik Røer.

Det er stor aktivitet på foringsplassen hjemme hos NOFs seniorrådgiver Jan Erik Røer, som bor på Nesodden i Akershus. Her er det bjørkefink som dominerer.

Nå kan du følge fuglene på foringsplassen døgnet rundt! NOF har startet et samarbeid med firmaet ABC startside. De har satset på direkteoverføring fra begivenheter i naturen gjennom det som heter Zoom.no. På denne kanalen har

du i sommer kunnet følge livet i et havørnreir, en hegrekoloni, og reirene til låvesvale og tjeld døgnet rundt. Dette har vært svært populært, og mange tusen har fulgt disse direkteendingene.

På NOFs fuglerestaurant er det stor aktivitet av mange arter, alt fra meiser og spetter til jaktende spurvehauk. I tillegg er ekorn daglig gjest, og både rådyr og grevling har vært på besøk. Vi har mange planer framover, men akkurat nå er det Fuglerestauranten som gjelder. Her er det allerede full aktivitet.

For svært mange starter vinterens fôringslesong nå på høsten, og vi forventer at stadig flere vil ta del i livet på Fuglerestauranten. Seerne kan diskutere seg imellom og komme med kommentarer og spørsmål via chat. Journalister fra ABC eller NOFs ekspertpanel vil også legge inn kommentarer og besvare spørsmål. Dette er en unik mulighet for å få fuglelivet helt inn i stua. Det vil være morsomt å følge både for de som mater fuglene selv, og ikke minst for alle dere som av en eller annen grunn ikke bor slik at dere kan ha egen fuglefôring.

Gå inn og kos deg med fuglene på denne linken:

<https://www.zoom.no/hagefuglene/live>

Verv en fuglevenn!

Foto: Røer Solheim.

NOF har et mål om å passere 10.000 medlemmer i år, og vi ber om din hjelp for å klare dette. Vedlagt Fuglevennen har du nå mottatt en vervebrosjyre som vi håper du vil gi til en fuglevenn du kjenner, som kanskje kan tenke seg å bli medlem og støtte vårt arbeid med natur- og fuglevern.

Takk for hjelpen!

Ugleunger vekker interesse hos både barn og voksne.

Taksvala blir Årets Fugl i 2017

Taksvala er en vanlig hekkefugl i Norge, men den har gått sterkt tilbake i antall i de siste årene. Nedgangen har skjedd både i Norge og i resten av Nord-Europa, og det er derfor viktig å skaffe oppdatert kunnskap om denne svaleartens situasjon. Derfor har NOF valgt å sette fokus på taksvala som Årets Fugl i 2017.

Alle de tre svaleartene taksvale, sandsvale og låvesvale har gått tilbake i antall. Svalene er i Norge kun for å hekke, og blir her bare om sommeren (april-september). Om vinteren er svalene i det sørlige Afrika.

NOF ønsker i 2017 å sette fokus på taksvala. Den er en vanlig hekkefugl i Norge, men har gått sterkt tilbake

i antall både i Norge og i Nord-Europa, i likhet med låvesvale og sandsvale.

I vårnummeret av Fuglevennen kommer vi tilbake med en mer utfyllende presentasjon av taksvala. Da gir vi også nærmere opplysninger om hva du kan være med på å registrere, og hvordan du kan legge inn dine observasjoner i Artsdatabankens register.

Taksvalene henter våt jord og leire som reirmateriale.

Foto: Rør Solheim

Spettene godtok reirhjelp

Fotografert: Tore Eriksson.

Dvergspett hunn ved reirbulet i den opphengte råtestokken.

For omkring 3-4 år siden hengte jeg opp en seksjon av en mørken trestamme i et område i Mjøndalen hvor det ganske ofte blir sett flagg- og dvergspett. Jeg ville finne ut om spettene, i alle fall noen av dem, kunne tenke seg å hekke i en bit av en passende mørken stamme når den hang noen meter opp fra bakken. Hullrugende småfugler, ugler og ender godtar en sammenspikret trekasse, så hvorfor kunne ikke spettene også godta en bit av et tre om de ikke har et helt tre å hekke i? For en gangs skyld fulgte jeg opp en interessant tanke. Jeg spurte om råd fra noen som hadde mer peiling på spetter enn meg, men de var skeptiske til en slik tanke. Men naturen følger som kjent ikke faste A-4 mønstre, så jeg ville likevel gjøre et forsøk.

Stammen var en selje med et rotmål på ca 23-25cm, som hadde bruk-

ket der flaggspetten tidligere hadde hakket hull. Den biten kappet jeg av og brukte som stærkasse. Den øverste biten på rundt 20 cm i diameter, og rundt 1,7 m lang, hengte jeg opp i en solid bjørk like ved der den hadde vokst. Den øvre enden hang omkring 4,5-5 m over bakken.

Den første hekkesesongen ble det ingenting. Det andre året hadde flaggspetten laget hull, men jeg vet ikke om det ble hekking. Stæren hekket i det hullet i fjor, og også i år. Da jeg sto og så på stokken i midten av mai i år kom det plutselig en dvergspett og satte seg på den nedre delen, og like plutselig forsvant den inn i den. "O?" tenkte jeg, "har du laget deg hull der?" Ved nærmere sjekk viste det seg at både stærhullet og dvergspettens hull lå på vestsiden av stammen, som jeg hadde hengt opp på bjørkas sydside.

Naturopplevelser

Hvis du har hatt en opplevelse i naturen som du gjerne vil dele med andre fuglevenner, så kan du sende den hit. Fugler, pattedyr, insekter, eller hendelser som har gjort et inntrykk på deg, hører vi gjerne om.

Fuglevennen tar i mot tekst, bilder og tegninger.

Råtestokken slik den henger på bjørkestammen.

Det interessante hadde vært om flere kunne prøve det samme og "hjelpe" spettene med reiremner. Rota er den delen av treet som råtnet først, og da blir som regel ikke treet stående lenge. Sånn sett er det ikke overflod av trær som spettene kan lage reirhull i.

*Hilsen
Tore Eriksson, Trondheim*

Skjære vant slosskamp med spurvehauk

Hei,

Den 12. mars i år hadde vi et drama på plenen. Normalt er det mange skjærer som spiser under fuglemateren, men denne dagen ble det ekstra mye skrik og skrål. Da vi kikket ut så vi ei skjære og en spurvehauk som sloss på plenen, samt en del andre skjærer som deltok. Det var to ganske jevnstore fugler som sloss. Det så lenge ut som at hauken hadde overtaket, men etter 15-20 minutter var det skjæra som kom ovenpå og fikk rettet en del harde hakk med nebbet mot haukens hode. Til slutt lå hauken tilbake på ryggen, og skjæra for sin vei.

Jeg gikk ned og så til hauken. Det var liv i den, så jeg tok den opp og la den i en kartong og ville se om den kom seg. En stund virket det som den gjorde det, men plutselig strak-

te den seg ut og så var livet over. Er det normalt at en så "liten" rovfugl angriper en like stor annen fugl?

mvh Arne J. Egge

Takk for utrolig spennende bilder, som må sies å være ganske unike!

Her er det nok snakk om ungdommelig pågangsmot, som gikk galt for hauken. Dette ser ut til å være en ung hunn, dvs. en spurvehauk som er klekket i 2015. Det er ikke uvanlig at spurvehauk kan angripe skjære eller notteskerike, men det blir i grenseland stort bytte for den, og jeg har for sett bilder og film fra slike kamper som like godt kan ende med at hauken dør som at skjæra gjør det. Det er som regel spurvehauk hunner som prøver seg på så store byttedyr som skjære, ettersom den er betydelig større enn en hann.

Stor kikkertbutikk på nett

Nikon Sportstar 8x25

Vi har et parti av lomme-kikkerten til svært god pris. Lett og rimelig håndkikkert.

NÅ kr 839

Nikon Prostaff 3 - Nyhet

Lette og rimelige allround-modeller med god optikk. Vanntett og robust.

Prostaff 3s 8x42 - kr 1390

Prostaff 3s 10x42 - kr 1490

Nikon Monarch 5 - Bestselger

Nikons allroundmodell med god optikk som er vanntett og har god nærgrense.

Monarch 5 8x42 - kr 2699

Monarch 5 10x42 - kr 3149

Monarch 7 - Stort synsfelt & god optikk

Monarch 7 har ED-glass og betydelig bedre optikk enn standard Monarch modeller. Spesielt stort synsfelt.

Monarch 7 8x42 - kr 4790

Monarch 7 10x42 - kr 4990

2,5 m
nærgrense

Nikon teleskoppakke med stativ

Robust vanntett økonomimodell med normalglass. Til fuglekikking, felt- og terrassebruk. Bildegjengivelsen har god oppløsning og fargegjengivelse. Okularene gir skarpt bilde og høy synskomfort.

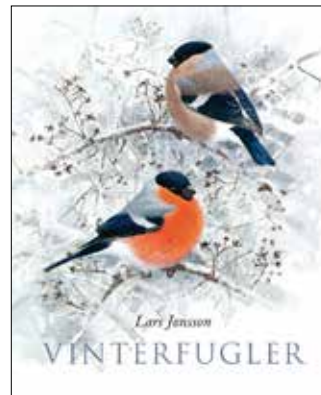
Prostaff 5 - 82 mm teleskop

Teleskophus, 20-60x zoom og

Manfrotto 294 stativ med/videohode

Nå kr 6490

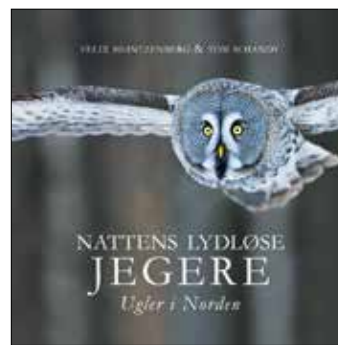
Vinterfugler - Ny bok av Lars Jonsson

Om vinteren søker fuglene seg nærmere oss for å finne mat. I disse møtene kan man bli bedre kjent med fuglene, deres atferd og særtrekk. Ornitologen og kunstneren Lars Jonsson lar oss på denne bakgrunn møte de vanligste artene på fuglebrettet. Gjennom tekst og flotte akvareller skildrer Jonsson 59 ulike arter. Rikt illustrert. 344 sider. Årets vakreste fuglebok!

Pris kr 349

Nattens lydløse jegere - Ugler i Norden

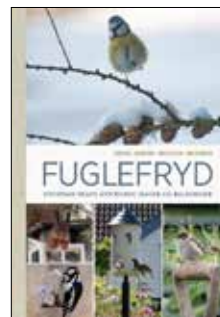

Dette er en praktbok med alle uglene som lever i Norden. Våre mest fascinerende og folkekjære fugler med ekstremt god hørsel, fantastisk syn, samt en nesten lydløs flukt. Hos oss hekker 11 arter i ulike miljøer, fra jordbrukslandskapet i sør til fjelltoppene i nord.

Med mengder av flotte fotos laget av de prisbelønte fotografene F. Heintzberg og T. Schandy.

Pris kr 398

Kjøp boka i lag med Vinterfugler(under) - Få 100 kr avslag!

Fuglefryd i hagen

Flott illustrert bok som bringer oss tett på fuglene. Forteller på inspirerende vis hvordan du best kan skape en fuglevennlig uteplass. Mange spennende løsninger for å få mer liv i hagen, og blir årets gave til alle hagefuglelskere!

NY BOK - Pris kr 349

Krus med årets fugl Gravand

Pris pr. stk. kr 120
(alle årganger)

Pris 12 stk krus
assortert kr 990

Krusene er produsert ved Figgjo Porselen

Fuglemating - Vi utvider vårt tilbud

Fuglemating blir stadig mer populært og flere typer fôr og automater tas i bruk. Vi utvider derfor vårt sortiment med både matere og salg av fôr.

For endel av fôret er frakten såpass dyr at det er litt mindre aktuelt å sende i posten.

A

A - Multimater - kr 378
har plass til frø, jordnøtter og meiseboller. Solid automat i tre og metall.

B

B - Fuglebrett "stabbur" - kr 398
Solid til alle typer mat. Eple-/bollefesten på siden.

C - Frøautomat kombi - kr 459
Stor mater med rom til tre ulike typer fuglemat.

D - Meisebolleautomat sirkelformet - kr 119
Tar mange meiseboller. Enkel å fylle. 26cm diam.

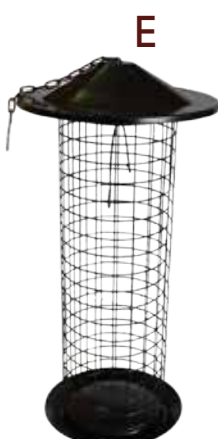
E - Meisebolleautomat XXL - kr 149
Høyde 42, diameter 20cm. Tar 4x 500g boller.

C

D

E

Frø-automater

Enkle automater i UV-stabilisert polykarbonat.

- ★ Velegnet for solsikkefrø
- ★ Flere frøuttak i solid metall
- ★ Mange sitteplasser gir mindre kamp om føden
- ★ Gjennomsiktig materiale, lett å vite når det må fylles
- ★ Robuste automater med lang levetid

Liten - 4 frøuttak kr 298

Med. - 6 frøuttak kr 359

Stor - 10 frøuttak kr 895
(Kan ta 1,75 kg frø)

XL - 12 frøuttak kr 995
(Kan ta 3,5 kg frø)

Stang til bakkemontering kr 179

Fôrskaal til å feste under kr 179

Frøautomat m/beskyttelse

Ytterkassen i grov netting hindrer at skjærer eller ekorn overtar fôringsplassen, og gir småfuglene enerett på insiden av nettingen.

Liten - 2 uttak kr495

Med. - 4 uttak kr650

Stor - 6 uttak kr695

Nøtteautomat

Defender nøtteautomatene for peanøtter og hasselnøtter er solide og bestandige, konstruert med netting av rustfritt stål. kr 298 + frakt

Fuglemat

Villfuglblanding kr89
3kgs pose

Jordnøtter kr298
3kg pose

Solsikkefrø rensed kr259
3,5kg bøtte

Solsikkefrø m/skall kr118
4 kgs pose

Solsikkefrø m/skall kr398
25 kgs sekk

Frakt på fôr kan være dyrt. Avtal eller hør gjerne med oss på forhånd før kjøp.

Følg med på livet i din egen fuglekasse!

Ferdigemontert sett med fuglekasse og kamera til å plugge rett i din egen skjerm.

Fuglekasse fargekamera-kit m/IR-lys for nattbilde og kabel for tilkobling til TV.

Pris kr 1750

Fuglefotografene

Gunnar Numme

Fuglevennen er nå inne i den 13de årgangen. Siden det første nummeret kom ut våren 2004, har vi i redaksjonen vært heldige å få mange viktige bidrag i form av flotte fuglefotografier. Det er spesielt en håndfull fuglefolk som også er dyktige naturfotografer, som generøst har latt Fuglevennen få bruke deres bilder. Bladet ville ikke ha blitt det samme uten disse bildene!

Som en takk og heder til disse fotografene vil vi gjerne omtale dem etter hvert. Her er to av de som har bidratt både tidligere og i dette heftet.

Gunnar Numme er fra Sandefjord. Han har hatt fugl som sin store interesse siden 1967, og har vært leder av Mølen Ornitologiske stasjon siden starten. Han er en meget ivrig fuglefotograf som har bidratt med mange bilder til Fuglevennen. Selv om Mølen er hans hjemmeområde, har han vært på mange utenlandsreiser med fugl i fokus. Spesielt USA og India har vært sentrale reisemål.

Gunnar Gundersen

Gunnar Gundersen har Lista som sitt sentrale fugeområde, hvor han også deltar i arbeidet ved Lista Ornitologiske Stasjon. Han er en ivrig fuglefotograf som går mye i felt og gjerne finner og fotograferer uvanlige eller sjeldne fugler, med teleobjektiv litt over vanlig størrelse for å fange dem opp. Han har bidratt med gode fuglebilder i Fuglevennen gjennom mange år. I dette nummeret har han klart å fange inn den kryptiske nattravnen på dagleie (side 2-3).

Rens fuglekassene nå i høst

Nå er tiden inne for å rens fuglekassene. Gå gjerne over dem etter at den første frosten har meldt seg, men før snøen gjør det vanskelig å gå i skogen. Det er flere viktige grunner til at kassene bør renses før vinteren. De gamle reirene trekker lett til seg fuktighet, noe som øker faren for at bunnen i kassa råtner. Dernest inneholder fuglereirene som regel lopper og andre smådyr. Dette er negativt for småfugler som overnatter i fuglekassene om vinteren. I følge det svenske *Vår Fågelvärld* viser forskning at fuglene faktisk foretrekker tomme fuglekasser som natteplass om vinteren. Dette har sannsynligvis sammenheng med faren for å få på seg lopper og andre parasitter.

Ofte ligger det igjen døde fugleunger og råteegg i gamle fuglereir. Dette er også en grunn til å rens ut fuglekassene om høsten.

Fordelen med å rens kassene etter at frosten har kommet, er at lopper og andre småkryp blir trege. Faren for å få dem på seg er da ganske liten. Fuglelopper er imidlertid ikke farlige for oss mennesker. De kan bite, men er som regel lette å plukke eller knipse vekk fra armen før de klarer å bite.

Hvis det ligger hele mus eller småfugler i kassene, har spurveugla startet å legge opp vinterlager. Da bør du legge byttedyrene tilbake i kassa etter at reirrestene er kastet ut.

Bruk gjerne gummihansker når du skal rens ut fuglekassene. Gamle reir kan være ganske skitne og ekle, og de kan inneholde lopper, møll og ulike insekter som lever av døde fugleunger og fugleskitt.

I denne kattuglekassa ligger et inntørket ekornlik på toppen av et gammelt ekornbol. Ikke rart om uglene unnlater å bekke i denne boligen! Alt må kastes ut.

Etter at ekornbol og kadaveret av ekornet er fjernet, fylles kassa med tørr stubbestflis. Slik flis kan du som regel smuldre opp fra en stående, død løvtrestubbe. Nå er kassa en tiltalende bekkeplass!

NOFs aktivitetskalender november og desember 2016

Årets to siste måneder er tradisjonen åtro en travel tid i NOFs organisasjon. Når mørke høstkvelder siger på, tiltar møteaktiviteten hos fuglefolket. Som vanlig bør man følge med på NOFs nettbaserte kalender for oppdateringer og supplerende informasjon: birdlife.no/organisasjonen/kalender/.

ØSTFOLD

Tirsdag 1. november

18:30: Medlemsmøte for NOF Moss og omegn lokallag på Hoppern skole, Jeløy.

Torsdag 24. november

18:30: Medlemsmøte for NOF Fredrikstad lokallag i klubbhuset på Øra.

Tirsdag 6. desember

18:30: Førjuls møte for NOF Moss og omegn lokallag på Hoppern skole, Jeløy. Julestemning med kaker, kaffe og bildefremvisning.

Torsdag 8. desember

18:30: NOF avd. Østfolds tradisjonsrike førjuls møte i Dunkejongården i Gamlebyen.

OSLO OG AKERSHUS

Onsdag 2. november

18:30-20:30: Kurs NOF OA: Feltbestemming av måker. De er lett tilgjengelige og samler seg ofte i store flokker. Likevel er måker en av de vanskeligste gruppene feltornitologen kan gi seg i kast med. Dette kurset gir en grundig innføring i artsbestemmelse av måker i felt, og en idé om den store variasjonen innen gruppen. På kurset lærer du:

- Viktige fjærgrupper for bestemmelse
- Aldersbestemmelse av måker
- Myting hos måker
- Aktuelle måkearter i alle drakter
- Fallgruver
- Videre læring

Axel Thorenfeldt snakker om kunsten å tegne fugler på et medlemsmøte i NOF avd. Oslo og Akershus den 8. november. Axel er alt i ung alder en av våre fremste fugletegnere. Akvarell: Axel Thorenfeldt.

Kursleder er Sindre Molværsmyr (94 25 57 15). Han ble interessert i sjeldne fuglearter og fotografering allerede som barn. Mye av dette henger fortsatt igjen, selv om fokus i all hovedsak nå blir rettet mot måker. Høsten 2014 begynte han på biologistudiet på Blindern. Særlig i starten av semesteret ga det mulighet til å dra litt rundt i byen og se på måker. Fargemerking og avlesing av ringer er vanligvis høyt prioritert. Fremmøtested: Ørneredet, Tvetenveien 152 A, Oslo. Pris: Kr. 1250, kr. 950,- for medlemmer. Påmelding innen søndag 30. oktober på <http://nofoa.no/aktiviteter/747>.

Torsdag 3. november

18:30-21: Åpent medlemsmøte for NOF Nesodden lokallag. Bård Næss snakker om fuglefotografering. Den kjente naturfotografen, som holder til i Drøbak, viser bilder med hovedvekt på

fugler i nærmiljøet og store rovdyr. Han forteller hvordan han fotograferer og formidler mange fantastiske naturopplevelser. Baard Næss er eier og redaktør av magasinet Natur&Foto, er prisvinner i flere nasjonale og internasjonale fotokonkurranser og har gitt ut en rekke bøker. Han har også i samarbeid med Torbjørn Martinsen og Guttorm Næss laget filmen «Naturfotografene», som har blitt vist på NRK og andre nordiske kanaler. NB! Fremmøtested: Tangenten, Kongleveien 2, Nesodden (kommunehuset).

Søndag 6. november

09-14: Ekskursjon NOF OA: Ramsarområdet Tyrifjorden–Steinsfjorden. Vi besøker både kroksjøer og innsjøer i Ramsar-området i Tyrifjorden/Steinsfjorden. På denne tiden kan det være mye vannfugl i våtmarksområdene, så dette kan bli en svært spennende tur.

Fremmøtested: P-plassen ved Høvik kirke. Turleder: Atle Helge Qvale (91 15 95 12). Ta kontakt med turlederen for koordinering av transport.

Tirsdag 8. november

18:30-21: Medlemsmøte NOF OA: Axel Thorenfeldt holder foredraget «Å tegne fugler». Kunsten å tegne fugler er ikke bare noe en kan ha glede av som en hobby, den gir også en økt forståelse for fuglenes anatomi og oppbygning, samt at det gjør deg mer observant på detaljer og proporsjoner. Å tegne en fugl betraktes av mange som den beste måten å lære om fuglen på. Dette foredraget vil blant annet vise til fremgangsmåter og teknikker.

Onsdag 9. november

18:30-20:30: Kurs NOF OA: Feltbestemming av måker. Se 2. november for detaljer.

Onsdag 16. november

18:30-20:30: Kurs NOF OA: Feltbestemming av måker. Se 2. november for detaljer.

Torsdag 17. november

18-23: Pizzakveld NOF OA: Uformell «fuglekveld» på byen. Sosialt samvær med likesinnede, i urbant miljø uten kikkert! NB: Vi har leid et eget rom med mulighet for bildevising. Har du noen tur- og fuglebilder du vil vise? Ta kontakt med «turlederen»! Påmelding er ikke nødvendig, det er bare å møte opp! Fremmøtested: Peppes Pizza, Nydalsveien 36, like ved Nydalen T-bane. Ansvarlig: Øivind Syvertsen (41 44 53 46).

Søndag 20. november

10-14: Ekskursjon NOF OA: Skogens vinterfugler og -lyder. Skogstur hvor vi går fra Steinsskogen gravlund og inn-over mot Muren. Målet med turen er spesielt å lære deltakerne lydene til de vanligste artene i høst- / vinterskogen – som spetter, meiser, trekryper og finkefugler. Kanskje treffer vi på spurveugla også? Fremmøtested: P-plassen på Steinsskogen gravlund i Bærum (er skiltet fra rv. 168 mellom Haslum og Bærums Verk). Turledere: Knut Arne Nygård (92 21 93 40) og Rune Zakariassen.

Torsdag 1. desember

18:30-21: Åpent medlemsmøte for NOF Nesodden lokallag. Jan Erik Røer holder foredraget «Fuglelivet ved Gambiafloden». Gambia har et rikt fugleliv, med en blanding av stedegne, eksotiske arter som solfugler, isfugler, råker og bi-eter. Om vinteren huser området også mange av våre trekkfugler. NB! Frem-

Hvorfor er dette en svartbak, og ikke en sildemåke? Sindre Molværsmyr holder kurs om måker i Oslo i november. Foto: Nils Helge Lorentzen.

møtested: Tangenten, Kongleveien 2, Nesodden (kommunehuset).

Tirsdag 13. desember

18:30-21: Medlemsmøte NOF OA: Styret snakker om «Fugleåret 2016». Julemøte, hvor vi samles for hygge med masse godt å knaske på som hører julen til. Fugleåret 2016 blir oppsummert med høydepunkter og viktige vernesaker. Styret i NOF OA har valgt hva som skal være «Årets tema 2017», og presenterer dette på møtet. Det er ingen påmelding, og møtet er kostnadsfritt. Velkommen, både medlemmer og andre!

Onsdag 28. desember

10-14: Ekskursjon NOF OA: Romjulsfugler. I den mørke årstiden er det ofte stille i skogen. Men i Maridalen, med sin kombinasjon av kulturlandskap og skog, er det alltid noe å se. Flere steder drives det også med fugleføring i stor skala, og her er det garantert småfugler å se. Vi kjører og går langs vei og sti, så husk varmt og godt fottøy. Fremmøtested: P-plassen ved Låkeberget. Turleder: Håkan Billing (90 06 03 89).

HEDMARK

Søndag 6. november

10-14: Ekskursjon NOF Elverum lokallag: Er det mus i spurveuglekassene? Har musebestanden tatt seg opp igjen? Blir det uglehekkinger til neste år? Trond Berg tar oss med og sjekker kasser. Oppmøte Rema 1000 i Elverum kl. 10. Ved spørsmål: ring 95 17 72 98.

Torsdag 17. november

18:30-21: Medlemsmøte NOF Hamar lokallag: Vi mimrer tilbake til noen av turene og aktivitetene tidlig på 1990-tallet v/ Arild Thomassen. Inne-møte på Starene Feltstasjon.

Onsdag 7. desember

19-21:30: Medlemsmøte NOF Elverum lokallag: Kongeørn i Hedmark. Carl Knoff viser bilder og forteller om status for kongeørna i Hedmark. Kaffe og kaker. Sted: Hernes barnehage - Fysakbarnehage, Hovinvegen, 2410 Hernes.

Torsdag 15. desember

18:30-22: Årsmøte NOF Hamar lokallag: Årsmøte med foredrag av Geir Høitomt om Langsua nasjonalpark. NB – merk lokalitet: Prestrud skole, 2316 Hamar.

OPPLAND

Torsdag 24. november

19: Medlemsmøte NOF avd. Oppland: Trond Berg holder foredraget «En stor en og en liten en i barskogen». Trond foredrar om lappugle og spurveugle. Mattilsynets møtelokale, Kongsvegen 79, Leira. Enkel bevertning, utlodning.

Lørdag 10. - søndag 11. desember

Vannfugltellinga blir arrangert fra 10.12 i Valdres, samt Gubrandsdalslågen med mer dagen etter.

Terneisfuglen er et vanlig syn langs Gambia-floden i Vest-Afrika. Det blir foredrag om fuglelivet ved denne svære elva i NOF Nesodden lokallag den 1. desember. Foto: Magne Myklebust.

BUSKERUD

Tirsdag 8. november

Medlemsmøte NOF Øvre Eiker lokallag: Se nofeiker.blogspot.no/p/dette-skjer.html for mer informasjon. Sted: Haug menighetscenter i Hokksund.

Tirsdag 13. desember

Medlemsmøte NOF Øvre Eiker lokallag: Naturfotografen Svein Roger Reberg viser bilder. Sted: Haug menighetscenter i Hokksund. Se nofeiker.blogspot.no/p/dette-skjer.html for utfyllende informasjon.

VESTFOLD

Søndag 6. november

09: Tur til Moutmarka på Tjøme. Oppmøte bensinstasjonen Tjøme sentrum.

Torsdag 24. november

18.30: Medlemsmøte på Holmen Natursenter ved Ilene. Magne Flåten presenterer nye Artsobservasjoner. Han viser hvordan vi bruker programmet og hvilke muligheter vi har til å hente ut og bearbeide data.

TELEMARK

Søndag 6. november

08:30-16: Ekskursjon NOF Kragerø

lokallag: Tur til Jomfruland. Fugletrekket er nå på hell, men noen godbiter er fremdeles innen rekkevidde. Dette er også tradisjonen tro en «pølsetur», hvor lokallaget spanderer pølser som stekes på bål i løpet av turen, for å markere årets siste lokallagstur til øya. Det blir avreise fra Taxibrygga med taxibåt kl. 08.30 (kr. 150 tur/retur). Ta med kikkert, fuglebok, passende tøy og drikk etter behov. Retur fra øya igjen ved 16-tida. Påmelding til Laura Johanna Kvalø (41 55 86 99) innen fredag 4. november.

Onsdag 23. november

18-21: Medlemsmøte NOF Kragerø lokallag. Møtet holdes på Helle skole kl. 18. Denne kvelden ser vi på egne bilder fra året som snart er omme, så ta med egne bilder du ønsker å dele med andre.

Onsdag 7. desember

18-21: Medlemsmøte NOF Kragerø lokallag. Årets siste møte holdes på Helle skole kl. 18. Denne kvelden viser Steinar Sannes mfl. bilder fra fugleturer til Thailand.

AUST-AGDER

Onsdag 2. november

19-22: Møte NOF avd. Aust-Agder: Temakveld på Kroverten, Hisøy. Egil

Eriksen forteller fra NOFs årsmøte, Peter Wærnes viser en film om kongeørn laget av Roar Svenkerud og Steinar Kråbøl fra Hamar lokallag, og noen av foreningens medlemmer holder foredrag om opplevelser fra turer til Finnmark. Vi starter kl. 19 på Kroverten. Kontaktperson: Rune Skåland (92 88 61 44).

Fredag 2. desember

18:30-22: Møte NOF avd. Aust-Agder: Julemøte. Vi møtes på Kroverten, Hisøy 2. etg. kl. 18:30 og spiser julemat. Etter bespisningen fortsetter julemøtet med kaffe, kaker og lotteri. Ta med bilder eller noe annet, og gjerne en gevinst til lotteriet. Middagen koster ca. kr. 350,- pr. person og betales direkte. Påmelding innen 1. desember til Helge Venaas (99 02 11 36).

VEST-AGDER

Mandag 7. november

18:30-21: Medlemsmøte NOF Lister lokallag på Lista ungdomsskole. Tema: Slevdalsvann, fugleliv og skjøtselstiltak. Lysbildeforedrag v/Knut Olsen. Konkurransen v/Nils Helge Lorentzen.

Søndag 13. november

09-12: NOF Lister lokallag: Tur til Listastrendene, Havika-Kviljodden. Tur fra Havika til Kviljodden for å se

på sjøfugler mm. Eventuelt også en tur innom Hanangervann. Turleder: Geir Stølen (97 07 87 97). Fremmøte v/P-plassen i Havika. Værforbehold.

Mandag 5. desember

18:30-21: Medlemsmøte NOF Lister lokallag; Pratemøte Nordberg Fort.

ROGALAND

Mandag 14. november

19: Medlemsmøte NOF Stavanger og omegn lokallag: Fuglekikking i Oman, ved Tore Berg. Alle møtene til lokallaget avholdes på Mostun i Stavanger.

Mandag 12. desember

19: Medlemsmøte NOF Stavanger og omegn lokallag: Julemøte. Alle møtene til lokallaget avholdes på Mostun i Stavanger.

HORDALAND

Onsdag 2. november

18-20:30: Medlemsmøte NOF Hardanger lokallag: Ingvar Måge og Rune Voie tar oss med på NOF-tur til Latvia og Litauen. Sted: Sandvin, Odda.

Tirsdag 8. november

19-21: Medlemsmøte NOF Bergen lokallag: Eirik Adolfsen er invitert til å vise bilder fra hans turer i Finnmark. Eirik sitter i LRSK og kommer med tips om hvordan man kan identifisere vanskelige arter. Sosialt samvær. Sted: Thormøhlens Gate 53A, 5006 Bergen.

Fredag 11. - søndag 13. november

Ekskursjon NOF Bergen lokallag: Helgetur til Jæren med bindende påmelding. Jæren har den største ansamlingen av overvintrende fugler i Norge. Et bredt utvalg av gjess, svaner, lommer, dykkere og andefugler forventes på arktelisten. Er vi heldig dukker det opp en sjeldenhet. Vi overnatter på Reveparken i hytter. Påmelding innen 20. september til Dag Gjerde (91 51 77 06, e-post: da-gje@online.no).

Onsdag 7. desember

18-20:30: Medlemsmøte NOF Hardanger lokallag: Anne-Marie Korhonen viser natur og fuglebilder fra året som svinner hen. Sted: Sandvin, Odda.

Lørdag 10. desember

08: Ekskursjon NOF Bergen lokallag: Turleder og kjentmann Anders Bjordal tar oss med til kjente fuglelokaliteter i Nordhordland. Oppmøte: Plantasjen i Åsane kl. 08. Påmelding til Anders (41 67 89 37) innen fredag 9.12 kl. 20.

På årets NoF Travel-tur til Uralfjellene i Russland fikk deltakerne se og høre en rekke sibirske spesialiteter på hekkeplass. Dvergspurven var en av dem. Jørgen Søraker holder foredrag fra turen i NOF Trondheim lokallag den 6. desember. Foto: Magne Myklebust.

Tirsdag 13. desember

19-21: Medlemsmøte NOF Bergen lokallag: Bjarne Andersen avslutter høstens medlemsmøte med sitt fjortende «Bjarnesjåvv». Han har samlet bilder fra turer og aktiviteter gjennom året. Vi gjentar suksessen fra i fjor med Årets fugl-kake! Vel møtt. Sted: Thormøhlens Gate 53A, 5006 Bergen.

SØR-TRØNDELAG

Tirsdag 1. november

19-22: Medlemsmøte NOF Trondheim lokallag: Kartlegging av vadefugl i Nord-Trøndelag, ved Jan Eivind Østnes, Nord Universitet. Han har sammen med kolleger ved Nord Universitet de siste årene kartlagt vadefugler på hekkeplass i fylket. Denne kvelden får vi blant annet høre om hvordan det står til med hekkebestanden av fjellmyrløper og brushane i nabofylket vårt. Sted: Suhmhuset, Vitenskapsmuseet.

Tirsdag 6. desember

19-22: Medlemsmøte NOF Trondheim lokallag: Med NoF-Travel til Ural, ved Jørgen Søraker. I juni i år dro fem trøndere på tur til Ural for å utforske taigaens fugleliv og oppleve arter som de fleste nordmenn fra før bare kjenner fra fugleboka. Jørgen Søraker kommer

og tar oss med til rubinstrupens rike. Sted: Suhmhuset, Vitenskapsmuseet.

NORDLAND

Søndag 27. november

10: Ekskursjon NOF Lofoten lokallag: Svanetelling. Start fra rådhusplassen på Leknes kl. 10. Vi kjører rundt Vestvågøy og Gimsøya og teller svaner, rovfugler og kråkefugler.

Visste du at NOF tilbyr avtalegiro?

Vi anbefaler alle medlemmer om å benytte seg av avtalegiro for å betale medlemskontingenten til NOF. Det er både enkelt og miljøvennlig, og så unngår man irriterende purringer. Let opp «Norsk Ornitologisk Forening» i din nettbank, og inngå en avtale om avtalegiro med oss. Hvis du inngår en slik avtale vil denne tas i bruk ved fakturering av neste års medlemskontingent.

